

פּר' בשלח. תשע"א  
נא לשמור על קדושת הגליון !

# "זְכוּרֹן מֵאִיר"

## פרשת השבוע

### [עפ"י "אור יהל" מאת מורנו הג"ר לייב חסמן זצ"ל המנהל הרוחני ישיבת חברון "כנסת ישראל"]

פן ינחם העם בראותם מלחמה, ושבנו מצרימה. פליאה נשגבה, איך יתכן שישובו למצרים  
לאחר כל היסורים והעינויים שעברו עליהם במצרים, כאשר ה' הולך לפנייהם ומונהגים ע"י  
משה רבם ואהרן נביאם מוקפים בענני-כבוד ומזונם לחם-אבירים, ועיניהם חזו את  
האותות והמופתים והיד הגדולה אשר עשה ה' במצרים.

אכן האדם מורכב משני הפכים, נשמת-חיים לו אבל גופו "עפר מן האדמה". ונמשל למלך  
הרוכב על סוס אביר, אשר אסור לו להסיח דעתו רגע אחד פן תפילהו מרכבת-גופו מאיגרא  
רמה לבירא עמיקתא. את הפסוק "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל" מבארים חז"ל  
(ר"ה דף כט.). כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים  
היו מתגברים.

רשעתו של עמלק "אשר קרך בדרך" כל כחו להביא ל"ותשכח א' מחוללך" ח"ו, כי יראת ה'  
באה מכח זכירת ה' וכפי שנאמר "שויתי ה' לנגדי תמיד".



### [עפ"י "לקט שיחות מוסר" מאת מרן ראש הישיבה הג"ר אייזיק שר זצ"ל. יום-הזיכרון שבת-קודש י' שבט]

עשרה נסים נעשו לאבותינו על ים סוף כדי להוסיף להם הכרה באהבת ה' יתברך להם, ולא היו  
אלו נסים מוכרחים כדי להצילם. יציאתם למדבר אות נאמן היא על דבקותם בה' וכדברי הנביא  
ירמיהו: זכרתי לך חסד-נעורידך אהבת-כלולותיך וגו'.

החטאים של דור-המדבר אין לפרשם כפשוטם, וכן כתבו הראשונים אודות חטא העגל שהוא חטא  
"שהגדילוהו למעלתם".

ובספר הכוזרי (מאמר ראשון סי' ק"ג) כתב אודות הזמן שקודם מתן-תורה, "מבקשים כולם מעלת  
הנבואה ורובם מגיעים אליה, בעבור שהיו קרובים אליה במעשים הנרצים והקדושה והטהרה  
ופגיעת הנביאים, ודע כי כל אשר יפגע נביא בעת פגעו אותו ושמעו דבריו האלוקיים מתחדש לו  
רוחניות ונפרד מסוגו בזכות הנפש והשתוקקה אל המדרגות ההם".

## פלפולא דאורייתא

### בדין "ספק טבל"

הרבה אחרונים פסקו ד"ספק טבל" אסור אפי' בדרבנן, (עי' מל"מ פ"ז מהל' תרומות הי"ז). [וכתב החזו"א אפי' דהוי תלת דרבנן, בזה"ז ממרח ע"מ למכור וירק]. והוכיחו כן האחרונים גם מדברי הרמב"ם (פ"ד ה"ו) דלא אמרינן "חזקה שליח עושה שליחותו" לענין הפרשת תרו"מ, ואע"ג דבדרבנן סמכינן א"חזקת שליח עושה שליחותו", שאני תרו"מ שיש להם עיקר מן התורה, ודמי לדאורייתא דאמרינן בה "חזקת שליח עושה שליחותו" רק לחומרא ולא לקולא.

אבל עדיין צ"ב דמ"מ לענין תרו"מ ניזיל לקולא, דמדלחומרא אמרינן "חזקת שליח עושה שליחותו" חזינן דמ"מ ספק הוא, וא"כ ניזיל לקולא דהא ספק דרבנן לקולא גם ביש לו עיקר מן התורה. (מיהו עי' חזו"א דמאי סי' ט' סקכ"א, ואולי הנידון אם מהני "ברירה" תליא בזה).

(וראיתי ב"משפטי ארץ" עמ' 56 שמביאים כמה דעות באחרונים בטעם שמחמירין בספק טבל, ובעמ' 57 שם ציינו שמדברי שו"ע ב"ח ומהרשד"ם נר' דס"ל להקל, והוסיפו שם דבאין ידוע אם הם מעושרין לכו"ע יש להחמיר דלא גרע מפירות דמאי, ולעני"ד צ"ע לפי מה ששמעתי מאמו"ר שליט"א שדעת החזו"א דבזה"ז ליתא לגזירת דמאי, ועי' חזו"א שביעית סי' י' ס"ק ז' וחי', ומנחת-שלמה ח"א סי' ס"ב אות ג').

ועצם הדין ד"ספק טבל" אסור, לכי יש להוכיח מ"גזירת דמאי" שגזרו שלא לסמוך א"רוב עמי הארץ מעשרין", ומשמע שהגזירה שלא לסמוך על האי רובא. וממילא מוכח דספק טבל פשיטא דאסור.

והנה גם אם נימא דדמאי הוי איסור ודאי (עי' הוכחת "אתון דאורייתא" מתוס' חולין דף ו'.), לכי לא מסתברא שגזרו דמאי גם בירק אע"פ שספק טבל היה מותר, וכ"ש אם נימא (כמתבאר לכי בגמ' שבת דף כג.) דדמאי הוי איסור ספק, (וכמדוי' שכן נקט החזו"א).

והחזו"א (מעשרות סי' ז' סקט"ז) כתב לבאר בשתי דרכים, חדא משום חזקת טבל, וגם לדעת הפר"ח דספק דרבנן לקולא גם במקום חזקה, הכא ליכא ריעותא לחזקה ובאופ"ז כתב המל"מ (פ"ד מבכורות) דהפר"ח מודה להש"ך. [ - וראיתי מציינים שהשער-המלך פ"א מהל' יו"ט ה"כ פליג על זה].

[ולפי טעם זה, איכא גווי דאיכא ריעותא לחזקה (וכדמצינו בדעת הרמב"ם לענין שבויה וגם להחולקים אולי משום דמאיסא), ועי' הנידון אם בתערובת חשיב דבטלה החזקה].

טעם נוסף כתב החזו"א, דהוי "דבר שיש לו מתירין", ואע"ג דכתב הרמב"ן לענין "תערובת טבל" דכיון שאם יפריש מהתערובת יפסיד את החולין לא חשיב "יש לו מתירין", הכא שאני דממנ"פ יפריש, דאם הוא טבל אכן צריך להפריש, ואם הוא חולין אין הפרשתו חלה, ואת הספק תרומה יאכל מטעם ספק דרבנן לקולא. (ועי' חזו"א מעשרות סי' ד' סקכ"ג).

ומוסיף החזו"א, דאפשר שכיון שקרא שם אסור לאכול את הספק תרומה, ומ"מ הספק טבל חשיב "יש לו מתירין" ואע"ג שאסור לו לאכול את הספק תרומה לא חשיב שההפרשה עצמה מביאה לו הפסד.

[לכי כונת החזו"א, שמצד ההפרשה מותר לו לאכול, אלא שיש גזירת חכמים צדדים שכיון שקרא שם לא יאכל. – ולכי זוהי סברא מחודשת, אלא שהחזו"א בא ליישב אמאי אסור לאכול ספק טבל].

ולכי איכא גווי טובא דליכא למידן משום "יש לו מתירין", וכגון אם אין לו רשות לעשר ואינו יכול לקבל רשות.

ומאיך יש להעיר, שלהמקילין ב"ברירה" לכי אינו מפסיד בדרך-כלל.

והנה כשבא להפריש מספק טבל על ספק טבל לכי יש להקל מטעם ספק ספיקא, אמנם כבר כתב הרא"ם (הובא בפר"ח סוף סי' ק"י אות י' ובתשו' הגרע"א סי' ו') דלא אמרינן ספק ספיקא בתרי גופי, ובתשו' הגרע"א שם בהשמטה לתשו' ו' מבואר דהכי הוא גם לענין הפרשה מדמאי על דמאי.

והנה לענין טבלא שאין לה לבזבזין אם עבידא צירוף-סל דהיא בעיא דלא איפשיטא, קיי"ל (יו"ד סי' שכ"ה ס"ב) דפטורה מן החלה כיון דחלה בזה"ז דרבנן ובספיקא דדינא ליתא לכלל ד"יש לו מתירין", ומאיך יעוי' (יו"ד סי' ש"ל ס"ח) דהחמירו בגר שספק אם גלגלה קודם שנתגייר ע"י שם בש"ך סק"ח, וע"י יד-אברהם בגליון השו"ע שם, וצ"ע.

### בענין "פיתוי קטנה אונס"

כתובות דף ט. תוד"ה ואבע"א. וא"ת אכתי איכא ספק ספיקא וכו' ספק כשהיא קטנה ופיתוי קטנה אונס הוא וכו'.  
יל"ע הא אפשר דלא היה פיתוי אלא רוצה בעצמה, ואולי מיעוט (אבל לא הוזכר), עוד העירוני דלהצד דקטנה אפ"ל דמכח "חזקת היתר" אמרינן שהיה פיתוי.  
מיהו בגמ' יבמות דף לג: משמע להדיא, וכן מוכח בתוס' כתובות דף מ: ד"ה הא, דגם רוצה בעצמה אמרינן בזה פיתוי קטנה אונס.  
ובמל"מ (פי"א מאישות ה"ח בסו"ד) כתב דמסוגיא (כתובות דף מ: ודף מד:) איכא סעד לשיטת הרמב"ם, דס"ל דלא חשיב מוצש"ר אלא בנאסרת לבעלה, וא"כ מדבעינן קרא למעט קטנה מוכח דלא קיי"ל פיתוי קטנה אונס, (עכ"ד מל"מ), ומתבאר מהמל"מ דאין חילוק אם רוצה בעצמה. ובשו"ע סי' קע"ח ס"ג מתבאר דגם להראב"ד אין חילוק, אבל הבית-מאיר שם כתב לפרש דלהראב"ד איכא חילוק, [וציינו שבישועות-יעקב שם כתב לחדש דהרמב"ם והראב"ד נחלקו רק ברוצה מעצמה].  
ולענין מה שהוכיח הבית-מאיר (סי' קע"ח) מסוגיא דסנהדרין דף נה: (וכע"ז באו"ש פי"ג מאיסו"ב) דאמרינן התם דבמזידה הוי תקלה, ע"י ב"אליה רבה" (הגר"א) במס' נדה דף מד: דהמשך הסוגיא לא סבירא להא.  
(ועי'היטב ירושלמי סוטה דף ג. סוה"ע ומפרשיו).

### הערות בקצרה

א. ברכות דף לז: אמר רב יוסף האי חביצא וכו'. פירשו תוס' כשי' רה"ג דאיירי בפירוורין שנדבקין ע"י מרק, ומבאר רבינו יונה דהא דמקשה אביי מ"ליקט מכולן" (ולפי תוס' איירי בפירוורין סתם) דס"ל לאביי דאליבא דרב יוסף דלא מהני "תוריתא דנהמא" כל שאין בפירוור כזית אפי' באינו נדבק ע"י מרק אין מברך עליו המוציא, (והעירוני דאין כונת רבינו יונה בדעת רב יוסף עצמו אלא רק לשיטת אביי אליבא דרב יוסף).

ודברי רבינו יונה מובאים בצל"ח בתוך דבריו. אבל בפנ"י הקשה על רבינו יונה איך יפרש את קושית אביי, (וכן בח"י הגרע"א בדומה לזה). וכ"ז צ"ע הרי מפורש ברבינו יונה דעת אביי. וצ"ע.

ב. הגרמ"ש קליין שליט"א במאמרו אודות התולעים המצויים בדגים, נקט דהא דשרי ב"לא ניכרת רחישתו" אין זה מטעם דלא חשיב "שורץ על הארץ", אלא מטעם ד"לא ניתנה תורה למלאכי-השרת".

ולענין לך לך קשה לומר כן, דלפי"ז כל שרואה סימנים ברורים ואפי' דברים המעוררים ספק היה צריך להחמיר כדון ספק דאורייתא לחומרא, ואע"פ שי"ל שאם הסימנים הם מדברים צדדיים (ואפי' כגון קליפת הכנימה) לא חשיב ולא אסרה תורה אלא כשהתולעת עצמה ניכרת כתולעת, אבל אכתי אם יש לו ידיעה או ספק מכח מראה התולעת לך היה צריך להיות אסור.

ואולי מ"מ י"ל דאם הספק מכח המראה עצמו הוא עפ"י מחקרים, אולי גם בזה נימא "לא ניתנה תורה למלאכי-השרת", אבל כמובן שצ"ע גדול לחדש שגם אחר הידיעה י"ל כן. וצ"ע.

עוד שמעתי להעיר דאולי כיון שכל התהליך מתרחש בים ונסתר מעיני הבריות, גם על זה נימא "לא ניתנה תורה למלאכי-השרת". וצ"ע.

לעיי"נ ר' אלימלך ב"ר שלום ז"ל  
נלב"ע כ"ו טבת תשס"ח  
ולעיי"נ ר' אברהם אהרן ב"ר אליעזר דוד ז"ל  
נלב"ע ו' ניסן תשס"ט  
ולעיי"נ ר' שמואל יצחק ב"ר אליעזר ז"ל  
נלב"ע י"ח אייר תשס"ט  
ולעיי"נ ר' יהושע העשיל ב"ר ישעיהו הלוי ז"ל  
נלב"ע ל' שבט תשס"ג  
ולעיי"נ ר' דב ב"ר שניאור זלמן ז"ל  
נלב"ע כ"ג מרחשון תש"ע  
ולעיי"נ מרת עדינה ב"ר בנימין ע"ה  
נלב"ע ט' כסלו תש"ע  
ולעיי"נ ר' אשר אלכסנדר ב"ר שלמה ישעיהו הלוי ז"ל  
נלב"ע כ' טבת תש"ע

\* \* \*

נא להעתיר בתפילה ולעורר רחמי שמים, לרפואת הרב רפאל מיכאל בן רייץ, ולרפואת האברך רפאל שמואל בן יפה (בוגרי הישיבה הקי' שנפצעו קשה בתאונת דרכים)  
לרפוי"ש בתושחי"י

ניתן לזמן את הטלון באימייל - e-mail

[zichronmeir@shtaygen.co.il](mailto:zichronmeir@shtaygen.co.il)

### יוצא לאור ע"י כולל "זכרון מאיר" – חניכי סלבודקה

מקום הלימוד: בית-המדרש סלבודקה – דרכי-אי"ש

רח' האדמו"ר מגור 16, זכרון-מאיר בני-ברק

טל'. 050-4125547

כתובת למכתבים:

ת. ד. 557, בני-ברק 51104

Address for letters:

P. O. B. 557 Bnei Brak 51303 Israel

The bank's details for wire transfers

The first international bank of Israel ltd.

Branch: pagi bnei-brak no: 188

Branch adres: 42, chazon ish st.

Bnei-brak 51511

Swift code: firbilitxxx

Iban: il 4505218800000435120

Name: kollel zichron meir

כתובות עמותת "בית יוסף קדימה" ת. ד. 722 קדימה 62920 (ביהמ"ד רה" מיימון 13), ע"ר 580447498

שיעור בהלכות שבת מתקיים בס"ד (בחורף) במוצאי שבת קודש בשעה 9.00

(בקיץ) ביום ששי בשעה 10.00 לפנה"צ

**הציבור מוזמן**

**השיעור בכולל קדימה, מתקיים בס"ד ביום ראשון בשעה 5.00.**